

BESLUT

Beslutsdatum
2024-12-18

Beslutsfattare
Utbildnings- och forskningsnämnden

Diarienummer
C 2023/1445

Intern utbildningsutvärdering Tyska 2023

Beskrivning av ärendet

UUU ISLL har genomfört utvärdering av huvudområdet tyska på grundnivå och avancerad nivå.

Beredning av ärendet

Utvärderingen har genomförts med stöd av sakkunnigyttranden från fil. dr Ingela Walfridsson, Umeå universitet, och docent Magnus P. Ångsal, Göteborgs universitet, därutöver har intervju med två studenter genomförts 2024-11-27 och ingått i utskottets underlag. Dialog om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2024-12-06 med ämnesansvarig Sylvi Elsner och Anneli Fjordevik som representanter för utbildningen.

Utvärderingsrapport och utkast till utlåtande presenterades i UFN 2024-12-18.

Beslutets implementering

Utlåtandet kommer att tillsändas rektor.

Beslut

Utbildnings- och forskningsnämnden beslutar

- Att fastställa utlåtande efter utvärdering av interkulturella litteraturstudier med ovanstående korrigeringar,
- att en utvecklingsplan ska vara UFN tillhanda senast 2025-03-31.

Ärendet föredrogs av Anders Persson

Linda Vixner

Dekan

Ordförande

Farhana Borg

Justerare

Bilaga

Utvärderingsrapport tyska

Utlåtande efter utvärdering av tyska

Delges

Rektor

IL ISLL

Utlåtande efter genomförd granskning av tyska

Datum 2024-12-18

UFN har genomfört kvalitetsgranskning av huvudområdet tyska på grundnivå och avancerad nivå.

Dialog mellan nämndens granskningsutskott och representanter för utbildningen har förts 2024-12-06.

Styrkor och goda exempel

- Lärarpersonalen har djup och bred kompetens för ämnet tyska och bedriver för utbildningen relevant forskning. Lärarna kännetecknas också av engagemang och god pedagogisk förmåga.
- Profileringen och inriktningen mot lärande är en styrka, liksom möjligheterna att läsa fristående kurser med didaktisk inriktning, vilket bidrar till ett stabilt studentunderlag och skapar möjligheter till samverkan med andra lärosäten.
- Ämnet har ett stort nätverk som direkt bidrar till utbildningens kvalitet såsom samarbeten med ambassader och tyska lärosäten, studenter vid tyskspråkiga universitet som "online-praktikanter", och samarbete över ämnesgränserna inom institutionen.

Utvecklingspotential

- Fortsatt utveckling av ämnesmiljöns samlade kompetens inom ämnesdidaktik.
- Bygga in mindre moment rörande formalia vid vetenskapligt skrivande i utbildningens tidiga kurser.
- Införa en större variation av examinationsuppgifter.
- Verka för att utveckla ett utbyte vid bedömning av examensarbeten vid det redan etablerade samarbetet med Göteborgs universitet.

Krav på åtgärder

- Tydliggöra den ämnesdidaktiska inriktningen genom utbildningen, i synnerhet i kursplanen för examensarbetskursen.
- Genomföra en översyn av och eventuella åtgärder avseende kursplanernas lärandemål som leder till examensmålet "...kunskap om tillämpliga metoder inom området".
- Utveckla ett sätt att mer formaliserat sammanställa muntliga och andra synpunkter som löpande inkommer från studenter för att kunna föra in i kursanalyser.

En utvecklingsplan enligt mall ska upprättas av Institutionen för Språk, litteratur och lärande och föredras i UFN senast 2025-03-31. Utvecklingsplanen ska biläggas institutionens kommande VP.

För UFN

.....
x/dekan

Utvärderingsrapport tyska

UFN har utvärderat huvudområdet tyska. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för granskning av utbildning (UGU) ISLL.

Rapporten baserar sig på sakkunnigyttranden och skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor från tyska, matris över kurser/examensmål, ett urval av bedömningskriterier, kurs- och utbildningsplaner, samt kursanalyser). De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga fil. dr Ingela Walfridsson, Umeå universitet, och docent Magnus P. Ängsal, Göteborgs universitet, som lämnat yttranden enligt formulär *Bedömning efter extern granskning av huvudområde eller yrkesprogram*. Därutöver har intervju med två studenter genomförts 2024-11-27 och ingått i utskottets underlag.

Dialog om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2024-12-06 med ämnesansvarig Sylvi Elsner och Anneli Fjordevik som representanter för utbildningen.

1. Profil och utveckling

Utbildningens kunskapsbidrag vid Högskolan Dalarna

Högskolan Dalarna erbjuder fristående kurser i tyska, varav 30 hp kurser på förutbildningsnivå; på grundnivå erbjuds tre kurspaket om vardera 30 hp inklusive examensarbete samt kurserna *Tyskspråkig litteratur och litteraturredaktik i teori och praktik* och *Tyskspråkig barn- och ungdomslitteratur*; och på avancerad nivå fem kurser om 7,5 hp samt examensarbete.

Kurserna på grundnivå är i huvudsak inriktade på praktisk och teoretisk språkfärdighet för muntlig och skriftlig kommunikation, men även på att fördjupa studenternas analytiska förmåga. Examensarbetet skrivs med inriktning mot litteraturvetenskap, lingvistik eller ämnesdidaktik.

Enligt självvärderingen har en majoritet av studenterna som läser tyska på grundnivå som mål att bli behöriga lärare i tyska, dock läser ett fåtal av dem inom ramen för Ämneslärarprogrammet. Samtliga kurser ges enbart nätbaserat, vilket innebär en stor del modersmålstalare där flertalet studerar för att bli behöriga lärare. Ämnet är därför till stor del profilerat mot lärare och blivande lärare och i många kurser finns didaktiska inslag. Från och med 2024 ges *Tyska I med didaktisk inriktning* (30 hp) och *Tyska II med didaktisk inriktning* (30 hp) som fristående kurser. Lärare från tyska handleder även examensarbeten med inriktning språkdidaktik på avancerad nivå inom Ämneslärarprogrammet och KPU.

Kursutbudet och kursinnehållet i kurspaketen Tyska I, II och III är uppbyggt på liknande sätt som utbudet på andra lärosäten, vilket är en fördel då många studenter idag rör sig mellan olika lärosäten och de då kan läsa exempelvis Tyska II i Dalarna efter att ha läst Tyska I/Tyska A vid ett annat lärosäte. Efter magisterexamen är studenten behörig att söka forskarutbildning vid något av universiteten. Vid HDa finns möjligheter att studera *interkulturella litteraturstudier* upp till masternivå. Studenter som har skrivit examensarbeten med didaktisk inriktning eller inom KPU kan även gå vidare till forskarutbildning inom utbildningsvetenskap/pedagogiskt arbete.

Som nämnts ovan anger självvärderingen att de flesta studenter siktar på lärarlegitimation. Två kurser, *Tyskspråkig litteratur och litteraturdidaktik i teori och praktik* och *Tyskspråkig barn- och ungdomslitteratur*, har utarbetats efter samtal och önskemål från yrkesarbetande lärare och studenter som läser till lärare. På dessa kurser får de studerande, förutom fördjupade teoretiska kunskaper, tips på och idéer om hur de själva kan arbeta med litteratur på olika nivåer i den svenska ungdomsskolan.

Självvärderingen ger även exempel på yrkeskategorier som återkommer i nybörjarkurser såsom läkare, lärare i andra ämnen och ingenjörer. I sammanhanget påpekas att det finns en tendens på en del lärosäten att ta bort nybörjarkurser inom moderna språk, och att ämnet ser det som extra viktigt att Högskolan Dalarna fortsätter med denna möjlighet till kompetensutveckling/fortbildning. Nybörjarkurserna fyller även en didaktisk funktion för de egna studenterna, t.ex. genom att en del modersmållärare går dessa kurser för att öka sin egen förståelse för typiska ”svenska” fel. Inom ramen för *Tyska II med didaktisk inriktning* har blivande ämneslärare en uppgift som går ut på att auskultera i den första nybörjarkursen för att sedan skriftligt reflektera över muntliga och skriftliga svårigheter som dessa studenter har.

Utbildningen i tyska ger därutöver generiska färdigheter som att formulera sig väl, strukturera en text på ett tydligt sätt för en viss målgrupp, att källkritiskt granska sina och andras källor, att hålla föredrag med hjälp av en tydlig PPT samt att hålla deadlines. Heterogena studentgrupper vad gäller ålder, härkomst och yrkeserfarenhet gör att studenterna får extra träning i hur man kommunicerar med olika grupper.

Sakkunnigas kommentarer

Sakkunniga konstaterar att utbildningen har en allmängermanistisk orientering mot språkvetenskap, litteraturvetenskap och kultur som liknar den som finns vid övriga lärosäten.

Därutöver har ämnet en profil inom lärande. Givet den mängd studenter i ämnet som uppges sikta på läraryrket eller redan vara verksamma i professionen framstår det som en rimlig prioritering och är också en konkurrensfördel för ämnet. I likhet med flera andra lärosäten erbjuder tyskämnet vid HDa emellertid också kurser riktade till lärarstudenter. Här kan man välja olika vägar – specialisering eller breddning mot didaktik och inslag om språkinläring i allmänna kurser – en fråga som kan förtjäna ventilering. Att de läraprogramspecifika kurserna också kan läsas fristående är positivt.

En av de sakkunniga noterar att utbudet inom språkvetenskap är historiskt orienterat inom kurser där kanske behovet av allmänna teoretiska genomgångar snarare borde stå i centrum. Att bredda utbudet inom språkvetenskap på avancerad nivå framhålls därför som önskvärt.

Kursbenämningarna *Den moderna tyskspråkiga lingvistikens utveckling* och *Språkvetenskapens historia* utlovar ett historiskt perspektiv som mest påtagligt infrias i kursen på avancerad nivå, medan kursen inom Tyska III i mycket är en introduktion till språkvetenskapliga teoribildningar. Det senare är brukligt på denna nivå och ämnet hanteras på ett liknande sätt vid flera andra svenska lärosäten, även om kursen vid HDa därutöver alltså har en disciplinhistorisk infallsvinkel. Den första frågan som infinner sig är om inte den språkvetenskapliga kurstiteln inom Tyska III är delvis missvisande. En annan kursbenämning kan övervägas utan att drastiska förändringar av kursinnehåll och lärandemål behöver genomföras. En liknande historisk inramning finns inte heller för den motsvarande kursen inom litteraturvetenskap. Den andra frågan som infinner sig är om en kurs om språkvetenskapens historia – med ett uttryckligt metaperspektiv på disciplinhistoria – verkligen är det mest högprioriterade ämnesvalet givet att endast en kurs inom språkvetenskap ges på denna nivå. Man kan annars tänka sig kurser som fördjupar några av de

teoretiska spår som läggs ut inom Tyska III, till exempel syntax, semantik och pragmatik, eller mer specifika fokuskurser som korpuslingvistik, grammatikbeskrivning, språkinläring eller något annat. Mot dessa invändningar kan anföras att HDa är det enda lärosäte som erbjuder en sådan ämneshistoriskt orienterad kurs inom tyska på avancerad nivå och att den därför fyller en viktig funktion. Frågan är snarare om detta är den enda kurs som ska erbjudas på avancerad nivå.

Studenternas kommentarer

Två studenter på Tyska II har intervjuats. Båda är tyska modersmålstalare, arbetar deltid som lärare och är antagna till utbildning mot lärarexamen vid andra lärosäten.

Studenterna vill studera på distans för att kunna arbeta parallellt. Båda är nöjda med Tyska 1 och vill avsluta utbildningen vid HDa då de upplever den som mycket välfungerande. De är positivt överraskade av hur väl distansundervisning fungerar vid t.ex. seminarier.

En av studenterna påpekar att studierna är omfattande men givande, och har lett till att studenten förstår sitt modersmål ännu bättre. Studenten tillägger att det finns mycket att upptäcka i den språkhistoriska delen som gärna hade fått tagit mer plats – gärna två seminarier till.

Båda är nöja med ämnesdidaktiskt innehåll och teman. En av studenterna lyfter fram att det är bra exempel som direkt kan omsättas i undervisning. Även jämförande didaktiska upplägg med andra språk uppges vara mycket givande. En av studenterna menar att det ändå behövs mer didaktisk kunskap för den som ska bli lärare och påpekar att den didaktiska litteraturen är bra, men innebär mycket information som riskerar att tappas bort. Studenten skulle därför vilja ha tid att gå in mer på detaljer samt ägna sig mer åt praktisk tillämpning. Den andra studenten är också nöjd med de didaktiska inslagen och menar att didaktik endast är en del av utbildningen och att den därför inte får ta för mycket utrymme från själva språket.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunniga i att profileringen och inriktningen mot lärande är positiv, liksom möjligheterna att läsa kurser med didaktisk inriktning som fristående. Vid dialog med ämnet meddelas att 60–70 % av studenterna siktar på lärarexamen, men att få av dessa läser inom ämneslärarprogrammet. Möjligheten att läsa kurser i tyska både inom ämneslärarprogrammet och som fristående kurser skapar flexibilitet och möjligheter till samverkan med andra lärosäten. Det gör också att högskolans ämneslärarprogram inte är avgörande för ämnets studentunderlag.

Avseende resonemang om språkhistoria kontra språkvetenskap instämmer inte utskottet med de sakkunniga, som baserar sina utlåtanden på uppgifter som inte längre är aktuella. Vid dialogen framkom att den nämnda kursen på avancerad nivå har utvecklats mot mer språkvetenskap efter att Sylvi Elsner tillträtt som lektor med språkvetenskaplig inriktning och ämnesansvarig. Vid dialogen medger också lärarna att kursens titel kan vara missvisande och att den inte handlar om hur språkvetenskap som ämne har utvecklats. Därtill meddelar de att en ny kurs om språk och AI nu byggs upp i samarbete med Göteborgs universitet, och att det finns en vilja att på sikt utveckla profilen mot semantik, språkpolitik och makt, vilka är Sylvi Elsners forskningsområden.

Omvärldsbevakning och utvecklingsarbete

Självvärderingen ger exempel på systematisk omvärldsbevakning som säkerställer att utbildningen och dess innehåll är relevant för arbetslivet och/eller övergång till högre studier. Minst en lärare deltar alltid på den årliga nationella ämneskonferensen i tyska. På ämneskonferensen är en stående punkt att varje lärosäte ger en kort presentation av läget vilket ger en god insyn i

varandras kursutbud i ämnet tyska i Sverige och ger möjlighet att diskutera frågor som rör examensarbeten, relevans för arbetslivet osv. Kontinuerliga diskussioner förs med studenterna gällande innehåll i kurser och önskemål om nya kurser. Studenter deltar också i hög utsträckning i utbildningar vid andra lärosäten. En lärare är inriktningsansvarig för ämnet tyska i ämneslärarutbildningen och deltar i lärarutbildningsdagar och regelbundna möten med samtliga ämnesansvariga på ämneslärarprogrammet.

Det systematiska arbete som genomförs i miljön för att utvärdera och utveckla utbildningen sker enligt självvärderingen främst genom regelbundna ämnesmöten varje vecka, och genom de kursvärderingar studenterna ombeds lämna in efter avslutad kurs och samtal som ofta uppstår spontant med studenter före och efter seminarier. Kursvärderingarna sammanställs av undervisande lärare i en kursanalys. En utmaning är att öka studenternas svarsfrekvens. Minst en lärare från tyska deltar alltid på de institutionsövergripande språkmöten som ISLL håller två gånger per termin.

Ingen extern granskning eller medbedömning av examensarbete genomförs.

I självvärderingen framhålls distansutbildningen som en styrka som innebär ett stabilt (och ökande) studentunderlag och goda möjligheter till internationella utbyten. Bland annat nämns att 1–2 tyskspråkiga online-praktikanter från olika tyskspråkiga europeiska universitet per termin är delaktiga i ämnets grundläggande kurser (rättar uppgifter, bistår läraren på seminarier, förbereder mindre muntliga moment m m), att ämnet har samarbeten med ämnet Skandinavistik i Wien och inledde ht 2023 ett liknande samarbete med svenskämnet i Bochum, och att olika tysktalande gäster bjuds in på delkursen *Muntlig språkfärdighet* (Tyska I) som studenterna får intervjua för att skapa autentiska samtals- och intervjusituationer.

Den största utmaningen är i nuläget AI/ChatGPT. Ämnet har arbetat för att kunna göra rättssäkra examinationer, t.ex. genom att ha både muntlig och skriftlig examination, genom att ta in existerande verktyg i uppgifterna (t.ex. Google translate) och på så sätt problematisera och diskutera dem, samt genom att utarbeta ett dokument om vad fusk och vilseledande innebär. Under våren 2024 kommer ämnet gå igenom samtliga kursplaner för att göra examinationen mer rättssäker med tanke på AI. Även skriftliga uppgifter kommer då exempelvis troligtvis följas upp av en muntlig uppgift.

Sakkunnigas kommentarer

Att döma av självvärderingen och av kursanalyserna finns en hög medvetenhet i ämnet om vikten av återkoppling från studenter. Lärarmöten så ofta som varannan vecka är också ett viktigt instrument för att upprätthålla kontinuerlig diskussion om kvalitetsaspekter på utbildningen.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunniga i att ämnet har ett aktivt och välfungerande kvalitetsarbete där inte minst studentsynpunkter är ett viktigt inslag.

Vid dialog meddelar ämnet att de sedan självvärderingen skrevs arbetat aktivt med hur AI ska hanteras/ användas och därtill utvecklar ovannämnda kurs på temat.

Vid dialogen lyftes en önskan att sakkunniga i högre grad hade uppmärksammat den styrka som samarbetena med tyska lärosäten och ambassader innebär, och som tillför mycket positivt inte minst i kulturkursen och för utbildningens synlighet utåt.

2. Förutsättningar för utbildningen

Akademisk miljö och lärarkompetens

Namn/ födelseår	Akademisk titel Ämne /yrkesexamen	Befattning	Anställningens tidsbegränsning	Anställning omfattning % av heltid	Undervisning i utbildningen % av heltid	Forskning Omfattning i % av heltid	BHU hp
Maren Eckart 1965	FD, docent	Lektor	tillsvidare	100%	70%	10%	15
Anneli Fjordevik 1972	FD	Lektor	tillsvidare	100%	65%	5%	15
Andrea Schwachenwal d 1960	FK	Adjunkt	tillsvidare	100%	80%	0	
Sylvi Elsner 1980	FD	Lektor	Vikariat (tillsvidare fr o m 2024)	90% (100 %)	72%	0	
Ulf Norberg 1969	FD, docent	Lektor	Timlärare (deltar inte längre i undervisning)	4%	4%	0	

Tyskämnet vid HDa befinner sig just nu i ett lite speciellt läge vad gäller lärarkompetens eftersom det tredje lektoratet (med språkvetenskaplig inriktning) i ämnet är under tillsättning och i nuläget har en vikarie denna tjänst.

Utbildningen bedrivs av en adjunkt med ansvar för de grundläggande kurserna och tre lektorer, varav en är docent. En lektor har språkvetenskaplig inriktning och två har litteraturvetenskaplig inriktning. En av de nuvarande lektorerna har en ämneslärarexamen och två av dem har fördjupat sig i didaktiska frågor de senaste åren genom egen forskning och fortbildning.

I självvärderingen ges exempel på att lektorer undervisar i kurser som motsvarar deras forskningsinriktningar. De litteraturvetenskapligt inriktade lektorerna har en forskningsstrategi mot litteraturdidaktik och tyskspråkig barn- och ungdomslitteratur och utifrån dessa forskningsinriktningar har de tidigare nämnda litteraturkurserna utöver ordinarie kursutbudet utvecklats.

Självvärderingen ger exempel på samverkansprojekt. På kulturkurserna (delkursen *Kulturkunskap* på Tyska I och II) ingår ett seminarium med en företrädare från Schweiz eller Österrikes ambassader. Två av lektorerna deltar i ett forskningsnätverk – Holdon (Hochschulliteraturdidaktik online) – och är redaktörer för en antologi om litteraturdidaktik inriktad mot högskolan, vilket bidrar till kompetensutveckling i ämnet inom litteraturdidaktik och har betydelse för didaktiska inslag i delkurserna på *Tyska I med didaktisk inriktning* och *Tyska II med didaktisk inriktning* samt i kursen *Tyskspråkig litteratur och litteraturdidaktik i teori och praktik*. Som ovan nämnts deltar online-praktikanter från tysktalande länder på seminarier och bidrar till att studenterna på framför allt de grundläggande kurserna möter autentiska talare med olika språkliga varieteter. Vidare har ämnet samarbeten med skandinavistik/svenska i Wien och Bochum och anordnar gemensamma (och obligatoriska) ”tandem-seminarier” där studenterna lär sig av varandra.

I självvärderingen efterfrågas viss kompetensutveckling inom ämnesdidaktik gällande handledning och examination av examensarbeten inom lärarutbildningen (på avancerad nivå) för att sprida ut ansvaret som handledare och examinators över samtliga inom ämnet. Andra

angelägna behov av kompetensutveckling som föreligger rör områdena AI och rättssäker bedömning. Kompetensutveckling behövs även för övergången till lärplattformen Canvas. Vidare uttrycks önskemål om att kunna producera forskningspublikationer, söka extern finansiering samt uppmuntra samtliga i ämnet att ansöka om pedagogisk och vetenskaplig meritering. Självvärderingen noterar också att vissa kurser på avancerad nivå delvis bygger på nuvarande lektors kompetens vilket ger en viss sårbarhet.

Sakkunnigas kommentarer

Sakkunniga finner att ämnet har erforderligt kompetensdjup med avseende på akademiska kvalifikationer, det vill säga tre lektorer, varav en vikarierande/under tillsättning och en är docent, och en adjunkt. Lärarlaget tycks sammantaget ha stark pedagogisk kompetens, där lärarna utöver lektorernas BHU deltar i kompetensutvecklande aktiviteter, och där kursvärderingarna pekar mot att studenterna överlag är nöjda med lärarinsatserna. En icke-disputerad adjunkt av sammanlagt fyra anställda kan dock nationellt anses utgöra en hög andel och för att säkerställa forskningsanknytning vore det önskvärt med någon form av kompetensutveckling för adjunkten.

När det gäller litteraturvetenskap och litteraturdidaktik tycks både djup och bredd vara adekvat för den utbildning som erbjuds. De två lärarna med denna inriktning verkar också medvetet arbeta för att utöka kompetensen inom det litteraturdidaktiska fältet. När det gäller språkvetenskap tycks situationen vara mindre stabil. Förhoppningsvis är rekryteringen av en tillsvidareanställd lektor framgångsrik. Med tanke på ämnets profilering mot lärande får det anses något problematiskt att endast en av lektorerna har ämneslärarexamen. Något uppvägs denna brist av att övriga lektorer har valt didaktiska spår i sin forskning och genomgått kompetensutveckling. Denna kompetensbreddning kan utvecklas.

Sammantaget bedömer sakkunniga att kompetensen inom lärarutbildning samt ämnes- och språkdidaktik behöver stärkas liksom den språkvetenskapliga. En av de sakkunniga skriver att den språkvetenskapliga kompetensen främst behöver stärkas i termer av forskningsaktiviteter men gärna också kompetensnivå, den andra sakkunniga att det är angeläget att en tillsvidareanställd lektor med språkvetenskaplig, och gärna didaktisk, kompetens kan rekryteras. De menar vidare att det vore önskvärt med något slags kompetenshöjning för adjunkten.

Sakkunniga noterar vidare att forskningen och dess inriktning tycks höra nära samman med den utbildning som bedrivs. Det märks en tydlig koppling mellan profileringen mot lärarutbildning och forskningsoutput på områden som barn- och ungdomslitteratur, undervisningspraktiker och didaktik. Båda sakkunniga uppmärksammar att språkvetenskapliga frågeställningar saknas i forskningen, något som förhoppningsvis kan avhjälpas när en ny lektor med språkvetenskaplig inriktning tillträder.

Antalet publikationer bedöms vara högt givet den begränsade forskningstiden i de anställdas tjänstgöring, vilket vittnar om höga ambitioner och energi. Ämnesmiljön är dock undervisningstung genom stora studentgrupper, relativt få anställda och begränsad forskningstid i tjänsten. För att stärka forskningsprofilen behöver tid frigöras för forskning vilket också lyfts i självvärderingen. En av de sakkunniga tipsar om att synergieffekter kanske kan uppstå genom forskningssamarbete med närliggande ämnen vid HDa som också ansvarar för lärarutbildning (engelska, spanska, franska).

Studenternas kommentarer

Studenterna är eniga om att alla lärare är engagerade och engagerande, och att undervisningen är personlig – man vågar ställa frågor. Detta är en viktig orsak till att studenterna valt att fullfölja tyska vid HDa.

Studenter som arbetar parallellt är beroende av snabb återkoppling från lärare och en vecka är ibland lång tid, men man får alltid hjälp.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunniga i att ämnet har ett tillräckligt kompetensdjup och att lärarna har god pedagogisk förmåga vilket inte minst bekräftas av studentintervjun.

Utskottet instämmer inte med de sakkunniga i att kompetensen inom den språkvetenskapliga delen behöver förstärkas. Tabellen ovan är de uppgifter som ingick i underlaget till sakkunniga (inom parentes anges nuvarande förhållanden). Vid dialog med ämnet meddelas att Norberg inte längre deltar i undervisning och att en lektor, Sylvi Elsner, med språkvetenskaplig kompetens har anställts på heltid och även har uppdraget som ämnesansvarig. Vid dialogen kommenterades sakkunnigas bedömning med att det inte finns disputerad lärarpersonal inom ämnesdidaktik och att ett visst behov av kompetensförstärkning föreligger, men att flera lärare ändå fördjupat sig inom området, att kompetensutveckling sker löpande, och att Sylvi Elsner har disputerat inom andraspråk och därmed är välbevandrad inom didaktik.

Utskottet ställer sig också tveksamt till den ene sakkunniges kommentar om att en adjunkt på tre disputerade lärare skulle vara en hög andel adjunkter ur ett nationellt perspektiv, särskilt med tanke på att adjunkten i tyska främst undervisar på nybörjarnivån.

3. Utbildningens genomförande

Självvärderingen och matris över examensmål/kurser beskriver utbildningens progression inom spåren språkfärdighet, språkvetenskap och litteratur. Kurserna inom nivå I är inriktade på både praktiska och teoretiska färdigheter – för både muntlig och skriftlig produktion – medan fokus på nivå II och III ligger mer och mer på den analytiska förmågan. Exempelvis ska studenterna på Tyska I kunna ”tillämpa den tyska formläran och väsentliga delar av syntaxen” (*Tysk grammatik*, GTY2SU) samt ”inta ett kontrastivt perspektiv i tyska gentemot svenska” (*Skriftlig språkfärdighet I*, GTY2W5) för att på Tyska II ”kunna reflektera kring kontrastivt viktiga stilistiska drag i olika texttyper samt kunna upptäcka kontrastivt viktiga likheter och skillnader mellan svensk och tysk syntax” (*Skriftlig språkfärdighet II*, TY1050) och på Tyska III ”kunna använda en omfattande praktisk och teoretisk kunskap inom tysk språkvetenskap för att med hjälp av vedertagna lingvistiska metoder kunna bedöma och analysera olika typer av språkvetenskapligt material” (*Tyska: Den moderna tyskspråkiga lingvistikens utveckling*, TY2008).

På Tyska I och II ska studenterna ”läsa och förstå samtida litterära texter samt känna till grundläggande litterära begrepp och tillämpa dem i diskussioner” (*Modern tyskspråkig litteratur*, GTY2SW) samt ”uttrycka sina kunskaper kring litteraturhistoriska genrer och begrepp samt ha stiftat bekantskap med elementär litterär analysteknik” (*Tyskspråkig litteratur och litteraturhistoria*, TY1049) för att på Tyska III ”kunna kritiskt analysera litterära och sekundärlitterära texter” samt ”utifrån goda teoretiska kunskaper kunna göra analyser och tolkningar av litterära texter av olika komplexitet” (*Tyskspråkig litteratur och litteraturvetenskap*, TY2004).

Med hänvisning till ovannämnda matris redogör självvärderingen för de examensmål som studenterna har svårast att uppnå:

- Visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer. Det är svårt för vissa studenter att arbeta källkritiskt och förstå vad som är en relevant och tillförlitlig källa. Problemen adresseras genomgående under utbildningen, inte minst under informationssökningsseminarierna, men en svårighet är att de som inte har tyska som modersmål ibland har svårare att uppfatta vad som är ”riktig” forskningslitteratur.
- Visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.
- Visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Vissa studenter har svårt att arbeta helt och hållet självständigt vid kandidatexamensarbetet. Det kan ibland röra sig om studenter som har skrivit bra och välformulerade kortare vetenskapliga texter, men när det gäller ett mer omfattande arbete kan ibland väldigt mycket handledning behövas. Även detta tränas genomgående under utbildningens gång, inte minst på delkursen *Akademiskt skrivande* (Tyska II).

Ämnet har vidare inga sluttentamina utan en kombination av fortlöpande (skriftlig och muntlig) examination i samtliga kurser. Seminarierna på kurserna är obligatoriska och enligt självvärderingen blir seminarietillfällena därmed dynamiska då studentgrupperna är relativt stora (20–30 på Tyska I, runt 10 på Tyska II och III och oftast 3–5 på avancerad nivå) och studenterna deltar aktivt i diskussioner, oftast i olika breakout-rum i Zoom.

Vid de regelbundna ämnesmöten (varannan vecka) förs utifrån kursutvärderingar och samtal med studenter en ständig diskussion om kursernas progression och fördjupning och vad som ska ingå på varje nivå. De lärare som handleder examensarbeten träffas två gånger per termin i ett handledarkollegium och går då igenom studenternas ämnesförslag och diskuterar frågor som betygskriterier på examensarbetskurser, seminarieupplägg etc.

Sakkunnigas kommentarer

Sakkunniga bedömer utifrån underlagen att kursernas lärandemål väl täcker in examensmålen för kandidatexamen. En av de sakkunniga noterar dock att examensmålet ”kunskap om tillämpliga metoder inom området” är förhållandevis sparsamt representerat, och att detta mål enkelt skulle kunna stärkas på lägre nivåer. Sakkunnig anar dock även att målet inom kursen *Tyska: Modern tyskspråkig litteratur* inom Tyska I om att ”läsa och förstå samtida litterära texter samt känna till grundläggande litterära begrepp och tillämpa dem i diskussioner” i själva verket examinerar just metodkunskap, om grundläggande litterära begrepp betraktas som metoder för litteraturanalys.

Stickprovskontroller i kursplaner och litteraturlistor på HDA:s webb ger vid handen en god nivå och kurser som är forskningsanknutna. En prestationsgrad i spannet 60 till 70 procent vittnar heller inte om att kurserna skulle vara osedvanligt enkla att slutföra för studenterna. Kurserna erbjuder en mångfald av lärandeaktiviteter och examinationer. Examinationer svarar i huvudsak väl mot lärandemål och progressionen är tydlig.

En av de sakkunniga noterar att inga sluttentamina förekommer och att detta inte motiveras. Sakkunnig finner detta förvånande då summativ bedömning har sin plats i högre utbildning. Utbildningen rekommenderas att överväga slutexamination på åtminstone några ställen i kursutbudet i syfte att stärka mål B1 under Färdigheter och förmåga, där förmågan att ”söka,

samla, värdera och kritiskt tolka” kursinnehåll med fördel kan prövas i form av syntetisering. Syntesförmåga kan lämpligen prövas i sluttentamen.

Progressionen följer en för tyskämnet i Sverige typisk gång där den första terminens karaktär av introduktion övergår i en tonvikt på historiska perspektiv under fortsättningsnivån, medan den tredje terminens studier ägnas uppsats och teoretiskt orienterade kurser i litteraturvetenskap och språkvetenskap. En av de sakkunniga tillägger att den tydliga progressionen mellan ämnesinnehållen underlättar mobiliteten för studenter mellan lärosäten vilket är särskilt viktigt då undervisningen vid HDa enbart är nätbaserad.

Studenternas kommentarer

Studenterna anser att litteraturen ibland är för omfattande för att de ska hinna tillgodogöra sig den under den tid som står till förfogande. För mycket på tallriken gör det svårt att välja ut vad som är viktigt – kanske vore det bättre att välja ut delar med mer fördjupning i stället.

Studenterna upplever att Canvas fungerar bättre än Learn: ”det är tydligare vad man ska göra”. En sak som kan förbättras är emellertid att i högre grad använda kalendern i Canvas för att förtydliga när t.ex. uppgifter ska lämnas in.

Angående avsaknaden av sluttamina kommenterar studenterna att de är tacksamma att sluttentamen inte tillämpas. De tror inte att något pedagogiskt missas utan menar att förberedelse inför seminarier, diskussion och avslutande reflektions-PM gör det möjligt att få fördjupande insikter med mindre stress. Ett alternativ till tentamen skulle kanske kunna vara att genomföra slutseminarium i varje kurs där studenterna presenterar vad de lärt sig.

På frågan om studenterna uppmärksammat hur ämnet arbetar för att rättssäkra examinationer i förhållande till AI, svarar de att AI inte skulle fungera med upplägget på seminarierna med diskussioner om vad studenterna läst och skrivit.

De intervjuade studenterna är tyska modersmålstalare och menar att de har en viss fördel då litteraturen är ganska avancerad. I andra sammanhang är det inte en given fördel. T.ex. är mycket avseende muntlig och skriftlig förmåga självklart för dem medan andraspråkstalare i stället har en grundläggande teoretisk förståelse. Inte heller när det gäller didaktik har de någon egentlig fördel.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunniga i att examensmålet ”kunskap om tillämpliga metoder inom området” är förhållandevis sparsamt representerat i kursplanernas lärandemål.

Utskottet sympatiserar med sakkunnigs synpunkt om nödvändigheten av större skriftliga tentamina och menar att en generisk förmåga som studenter bör utveckla genom högre utbildning är att självständigt kunna lägga upp och ta ansvar för sin kunskapsutveckling. Vid studentintervju och dialog med ämnet framkommer dock att lärare och studenter har en gemensam syn och menar att lärandeprocessen fungerar bättre med flera småexaminationer. Utskottet finner att detta tycks vara välfungerande, men rekommenderar att eventuellt införa en större variation av examinationsuppgifter.

Utskottet noterar att det inte förekommer något utbyte av examensarbeten med andra lärosäten. Ämnet har försökt etablera sådant, men detta försvåras av att andra lärosäten har relativt få

studenter som skriver examensarbeten. Utskottet rekommenderar att i den fortsatta kontakten med Göteborgs universitet verka för att utveckla ett utbyte.

Vetenskapligt skrivande och examensarbete

Enligt självvärderingen introduceras uppgifterna som är relaterade till vetenskapligt skrivande med stigande svårighetsgrad under utbildningen. På Tyska I är det främst kursen i litteratur som dels har (några få) vetenskapliga artiklar som kurslitteratur, dels har inslag av referatteknik, eftersom studenterna arbetar mycket med litterära citat och i kortare textavsnitt tränar på att citera och ange källor korrekt. På Tyska II ingår vetenskapligt skrivande i de flesta delkurser och en kurs i just vetenskapligt skrivande ges där studenten skriver en uppsats med handledning. I denna delkurs – *Akademiskt skrivande* – diskuteras först på ett allmänt plan vad vetenskapligt skrivande innebär där de stiftar bekantskap med viss grundläggande teori och metod och vetenskaplig argumentation innan de med handledarens hjälp utformar sin frågeställning. Studenterna deltar i seminarier om informationssökning och referenshantering (som biblioteket håller i) samt en workshop om formalia där de tränar på att citera olika källor på olika sätt (t.ex. ”vanliga” citat, blockcitat) samt på att skriva en korrekt litteraturlista.

Inom Tyska II och III utgörs en viss del av kurslitteraturen av vetenskapliga artiklar som studenterna läser utöver övrig kurslitteratur. I flera kursmoment ska texterna användas i deras egen textproduktion för att på så sätt bygga upp studenternas analytiska förmåga och ge dem möjlighet att träna på att producera vetenskaplig text. Här ligger mycket fokus på referatteknik, studenterna behöver i sina skrivuppgifter referera till den lästa kurslitteraturen och på Tyska III även på teorier och metoder (som studenterna stiftar en första bekantskap med på *Språk- och kulturhistoria med akademiskt skrivande* och fördjupar på *Tyskspråkig litteratur och litteraturvetenskap* och *Tyska: Den moderna tyskspråkiga lingvistikens utveckling*). De studerande lägger ut sina texter i läraplattformens forum så att alla studenter kan läsa alla arbeten – vilket bland annat syftar till att minska risken för användningen av AI och ChatGPT.

Studenterna erhåller skriftliga kommentarer för varje inlämning, som laddas upp i plattformen, på detta vis bygger de upp sin förmåga att producera en akademisk text med korrekt formaliahantering. På examenarbetskurserna lämnar studenten in flera textavsnitt – ibland i flera omgångar - och för varje inlämning lämnar handledaren kommentarer, både skriftligen och muntligen. För att bli godkänd på ett examensarbete krävs korrekt referenshantering.

Examensarbeten skrivs antingen inom litteratur, lingvistik eller ämnesdidaktik.Handledarkapaciteten består av tre lektorer, varav en docent, två med inriktning litteratur/litteraturdidaktik och en med språkvetenskaplig/språkdidaktisk inriktning.

I början av terminen ges seminarier om ämnesval, teori och metod och informationssökning. I kursrummet finns även listor på förslag på litteratur-/språkvetenskapliga samt didaktiska ämnen/ingångar/teorier. Studenterna bjuds även in att delta i en workshop om vetenskapligt skrivande tillsammans med studenter på Tyska II. Efter de inledande seminarierna ska studenterna vid ett visst datum lämna in sitt ämnesval med tillhörande frågeställning. Ca 3–4 veckor in på terminen träffas de tre handledarna i ett handledarkollegium för att gå igenom studenternas ämnesval och frågeställningar. Därefter sker all handledning individuellt. Självvärderingen redogör vidare för arbetsgången vid ventilering och examination av examensarbeten.

Sakkunnigas kommentarer

Sakkunniga bedömer att handledningskapacitet och -kompetens av examensarbeten med litteraturvetenskaplig eller litteraturdidaktisk inriktning tycks vara adekvat, men svag när det gäller språkvetenskap och ämnesdidaktik. En av de sakkunniga ser det som en styrka att ämnet själva pekar på behovet av fortbildning och förstärkt kapacitet för handledning inom lärarutbildningen. Om samtliga inom ämnet ska kunna examinera på samtliga nivåer, vilket är en ambition, skulle adjunkten behöva höja sin formella behörighet.

Studenterna förefaller vara så väl förberedda som de kan vara efter två terminers heltidsstudier. Det starka fokus på skriftlig språkfärdighet som framskymtar i ämnets kursplaner är också en viktig förberedelse på studenternas egen produktion av akademisk text och bör lyftas fram som en styrka.

En fråga som behöver ställas är dock hur studenterna på ämnesmässig grund förbereds på ämnesdidaktiska teman inom examensarbetet. Ämnesdidaktik har inga egna delkurser inom den ordinarie studiegången med Tyska I, Tyska II och Tyska III utan hanteras i allt väsentligt i egna kurser. Eftersom ämnesdidaktik lyfts som en egen inriktning i självvärderingen borde dess ställning klargöras för studenterna och i förhållande till kursplanens skrivningar.

Sakkunniga finner vidare att examensarbetskurserna tycks ha en tydlig process vad gäller handledning och studenters arbete. En potentiell svaghet är att examinationen endast omfattar bedömning av en slutprodukt och av opposition och försvar. Ifall fler steg i processen examinerades och kamratrespons var en integrerad del skulle risken för bruk av AI-tjänster minska och kanske också kvaliteten på arbetena öka.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunniga i att ämnesdidaktisk inriktning behöver lyftas i kursplanen för examensarbetskursen.

Fokusområde: Studenternas utveckling av vetenskaplig förmåga

Självvärderingen ger exempel på tre lärandemål, läraktiviteter och examinationer inom vardera fält i figuren.

Sakkunnigas kommentarer

Sakkunniga finner att självvärderingen beskriver en tydlig progression när det gäller analys av texter, kritisk granskning, och akademiskt skrivande. Utifrån underlagen och upplägget för examensarbete bedöms studenterna kunna utveckla vetenskaplig kompetens i den omfattning som kan krävas. En av de sakkunniga menar dock att nätundervisningens styrkor och svagheter skulle behöva lyftas i högre grad också med koppling till studenternas utveckling av vetenskaplig kompetens. Hur påverkas det goda seminariets diskussionskultur av att studenter och lärare inte konfronteras med varandra i ett och samma fysiska rum? Vilka aspekter av mellanmänsklig kommunikation försvagas i en onlinemiljö, och vilka stärks? Här finns gott om frågor som kan ställas, och det är också sannolikt att de dryftas i ämnet även om de inte går att utläsa av självvärderingen.

Studenternas kommentarer

Studenterna säger sig ha utvecklat förståelse och förutsättningar för att arbeta källkritiskt. De menar dock att detta inslag skulle kunna komma tidigare i utbildningen för att redan i didaktikkursen på termin 1 kunna hänvisa till källor. De påpekar även att kursupplägget ger olika förutsättningar för de studentgrupper som påbörjar studierna höst respektive vår.

Utskottets kommentarer

I självvärderingen lyfts att det är svårt för vissa studenter att arbeta källkritiskt och förstå vad som är en relevant och tillförlitlig källa. Studenterna menar att de utvecklat sådan förmåga, men önskar att detta kom in tidigare i utbildningen. Stoffträngsel gör det visserligen svårt att lägga till ytterligare moment, men utskottet rekommenderar att eventuellt bygga in mindre moment, t.ex. formaliadelar, i uppgifter där studenterna kommenterar texter i Tyska I.

Studentinflytande

I självvärderingen lyfts att det är en utmaning att få studenter att svara på kursvärderingar. Ämnet har gemensamt beslutat att endast lägga ut kursanalyser i kursrummet om minst 5 studenter har gjort en kursvärdering, annars finns risken att studenter inte är anonyma. En orsak till att studenterna inte finner det värdefullt att besvara kursvärderingarna kan vara att det förs en kontinuerlig dialog med dem om kurslitteratur, former och examinationer etc.

Sakkunnigas kommentarer

Utifrån självvärdering och kursanalyser konstaterar sakkunniga att det finns en hög medvetenhet i ämnet om vikten av återkoppling från studenter. Låg svarsfrekvens på kursvärderingar är ett problem som påpekas i självvärderingen och som tyskämnet dock delar med många andra.

Sakkunniga menar vidare att det utifrån underlaget är svårare att göra sig en fyllig bild av hur studenternas reella påverkansmöjligheter ser ut. Informella samtal med studenterna under kursernas gång lyfts fram i självvärderingen och det är ett positivt och viktigt inslag. Möjligheter som kunde ingå här är val av teman för mindre uppgifter som redovisas i grupp, val av tema för examensarbeten (där studenternas önskemål nog är viktiga) och liknande.

Studenternas kommentarer

Studenterna meddelar att de haft tillfälle att lämna kursvärderingar, men att det viktiga är att lärarna är lyhörda och tar upp problem direkt.

På frågan om de har några tankar om varför svarsfrekvenserna i utvärderingar varit låga, svarar de att den första kursvärderingen är intressant, men att för många återkommande enkäter gör att intresset falnar. Det vore bättre med en utvärdering för hela terminen.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med de sakkunnigas bedömning att det i ämnet finns en hög medvetenhet om vikten av återkoppling från studenter. Detta bekräftas även av studenterna vid intervju liksom att det tycks finnas välfungerande vägar för studenter att utan svårigheter lämna synpunkter trots relativt låg svarsfrekvens på kursvärderingar.

Utskottet ser dock behov av att ämnet utvecklar sätt att mer formaliserat sammanställa muntliga och andra synpunkter som löpande inkommer från studenter för att kunna föra in i kursanalyser. Ett tips är att införa en mer organiserad dialog med studenterna i form av ett ”kurslag” eller motsvarande en eller någon gång per termin.

Prestationsgrad

I självvärderingen anges att den totala prestationsgraden i ämnet tyska normalt rör sig mellan 60 och 70 %. Det innebär att den prestationsgraden på 68 % 2021 och 61 % 2022 rör sig inom ”normalspannet” och siffrorna kan ses som stabila. Prestationsgraden för avancerad nivå ser lite ojämn ut i tabellen: år 2021 var prestationsgraden långt över 100 % vilket betyder att vi förutom

nya registreringar även hade flera omregistrerade studenter. År 2022 var prestationsgraden mycket lägre (43 %) men det är då viktigt att tänka på att det endast är de ”första” registreringarna som räknas här. De som avregistrerar sig under terminens tre första veckor (och således inte fullföljer sina studier) räknas in i siffrorna och då blir följaktligen prestationsgraden låg.

	Grundnivå	Avancerad nivå
Antal kurstillfällen/år	94	7
Varav antal programkurser		

År 2022	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	88,5	2,9	91,4
Helårsprestationer	54,7	1,3	56
Prestationsgrad %	62 %	43 %	61%
År 2021	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	110,8	2,4	113,2
Helårsprestationer	73	3,6	76,6
Prestationsgrad %	66%	149%	68%

	År 2022	År 2021
Magisterexamina		1
Kandidatexamina	3	2

Sakkunnigas kommentarer

En av de sakkunniga observerar det kraftigt minskade hst-uppdraget mellan 2021 och 2022. Utan ingående kunskaper om bakgrunden till det konstaterar denne att långsiktighet och förutsägbarhet i utbildningsplanering är viktigt för att en ämnesmiljö ska kunna utvecklas.

Utskottets kommentarer

Utskottet har inga kommentarer.

5. Sakkunnigas sammanfattning

Styrkor

- Kursutbudet tycks vara väl genomtänkt och innehålla de delar man förväntar sig av en högskoleutbildning i germanistik i Sverige.
- De litteraturvetenskapliga och litteraturdidaktiska inslagen i utbildningen och det faktum att detta är kopplat till pågående forskning är en styrka.
- Värt att framhålla är också alla ansträngningar att engagera andra personer i utbildningarna – t.ex. tyska studenter som ”online-praktikanter” – och samarbetet över ämnesgränser som i det nya programmet på avancerad nivå.
- Den tydliga progressionen dels mellan nivåerna Tyska I, II och III, dels mellan de i kurserna ingående ämnesinriktningarna, med viss reservation för den språkvetenskapliga kursen inom Tyska III liksom den på avancerad nivå.
- Profileringen mot lärarutbildning, undervisning och lärande, även om en förstärkning av (också formell) kompetens inom språkinläring liksom språk- och ämnesdidaktik i lärolaget skulle

komma studenterna till gagn. Lärarnas inriktning på ämnesdidaktiska frågor i forskningen ska också nämnas som en styrka. Lärarlaget framstår i det avseendet som samstämmigt.

- Studenternas träning i språkfärdighet (särskilt skriftlig) som annars är ett inslag som lätt kan stryka på foten i namn av vetenskaplighet och forskningsanknytning. De handfasta, färdighetsbetonade delarna av språkutbildning kommer som en följd av dagens heterogena studentgrupper troligen att behöva uppvärderas i framtiden, och i det avseendet har tyskämnet vid HDa gjort kloka och framåtsyftande vägval.
- Att både erbjuda helheterna (kurser om 30 hp) och delarna (de delkurser som ingår i respektive 30 hp-kurs) parallellt ger flexibilitet för studerande som kan välja studietakt mellan 25 % och 100 %. Förutsatt att (viss) samläsning tillämpas underlättar det också för lärarna. Kurserna inom ämneslärarprogrammet avviker dock innehållsligt en aning – för att få utrymme för en didaktiskt inriktad kurs har övriga delar minskats från 7,5 till 6 hp.

Svagheter

- Bristen på tillsvidareanställd(a) lärare med språkvetenskaplig och kanske språkdidaktisk kompetens.
- Ämnesdidaktikens ställning inom uppsatskurs, vilken också är sammankopplad med lärarlagets delvis svaga ämnesmässiga förankring i ämnesdidaktik och språkinläring. Även den språkvetenskapliga kompetensförsörjningen är en svaghet men förhoppningsvis kan detta frågetecken rätas ut i och med tillsättningen av det språkvetenskapliga lektoratet.
- Den mycket begränsade forskningstiden, vilket också pekats ut i självvärderingen. En stärkning av den vetenskapliga förankringen vore önskvärd även om forskningsoutput i förhållande till tidstilldelning är mycket god. Frågan behöver sannolikt hanteras på institutions- eller lärosätetsnivå.
- Utbildningsuppdragets förändring från 2021 till 2022. Denna är betydande, från 113,2 till 91,4 helårsstudenter. En fråga för innevarande år och framöver är hur sådana kraftiga fluktuationer i uppdraget påverkar ämnesmiljön och den långsiktiga planeringen av utbildningen, vilket också kan ha följdverkningar för studenternas benägenhet att söka sig till HDa.
- En av de sakkunniga listar vidare en rad administrativa svagheter:
 - Nivåangivelse för vissa kurser överensstämmer inte med SUHF:s rekommendationer. En sökning på Tyska, Grundnivå, Högskolan Dalarna ht 2024 ger totalt 28 träffar. Av dessa utgör 2 programtillfällen inom ämneslärarprogrammet och dessutom 4 ”grundkurser” och 2 ”introduktionspaket”. Räknar man bort dessa återstår 20 kurstillfällen under ht 2024. Eftersom endast kurserna om 30 hp innehåller en nivåbeteckning (Tyska 1, 2 resp. 3) är det sannolikt svårt för intresserade att planera sina studier.
 - De kurser som innehåller namnet ”grundkurs” borde inte ha klassificerats som grundnivå eftersom de är förberedande kurser. Även kursnamnen ”grundkurs” är vilseledande eftersom ”grundkurs” vid flera andra lärosäten är kurser i huvudområdet på nivå G1N, dvs. intervallet 1–30 hp.
 - Felaktigheter finns också åt andra hållet: Kurserna i intervallet 61–90 hp bör läggas på nivå G2F respektive G2E. *Tyska: Tyskspråkig litteratur och litteraturvetenskap* (TY2004) och *Tyska: Den moderna tyskspråkiga lingvistikens utveckling* (TY2008) bör läggas på nivå G2F. *Tyska: Examensarbete* (TY2007) är korrekt G2E.

Utvecklingsmöjligheter

- Den språkvetenskapliga kompetensprofilen – gärna med inriktning mot lärande och didaktiska frågeställningar – skulle behöva stärkas, och en rekrytering i den riktningen görs också enligt underlaget. Att säkerställa språkvetenskaplig kompetens är en nödvändighet. Ett starkt fokus på ett av språkämnenas två vetenskapliga ben kan vara legitimt om bara huvudområdesstudier erbjuds, men för en ämneslärarutbildning behövs båda.

- Det är helt centralt att befästa och utveckla profilen mot lärarutbildning och lärande. Det kan ske genom en ännu tydligare profilering av forskningen liksom med överväganden om hur framtida personalrekryteringar ser ut. Kanske kan ämnes- och språkdidaktiska moment av språkövergripande art samläsas och koordineras med närliggande huvudområden som spanska, franska och engelska för att utvinna synergieffekter och åstadkomma en än mer dynamisk miljö för inläring. Här finns utvecklingspotential med avseende på både utbildningen och forskningen liksom på sammanlänkningsen av dem.
- Forskningen behöver stärkas i termer av forskningstid. Det må vara lättare sagt än gjort och frågan skulle kunna hanteras som en strategisk prioritering på institutionsnivå. Som kollegiet mycket riktigt konstaterar i självvärderingen vore stärkta insatser för att söka externa forskningsmedel välkomna.
- Arbetslivsanknytning och internationalisering (där det senare något faller utanför kategorierna ovan) skulle behöva utvecklas, till exempel med alumnverksamhet och kontakter med avnämare. Samtidigt finns det tydliga inslag av internationalisering i utbildningen som tandemprojekt. Detta är en otvetydig styrka, som i mån av resurser kan utvecklas vidare.
- Det samarbete som påbörjats inom ramen för det litteraturvetenskapliga programmet på avancerad nivå är sannolikt ett bra sätt att erbjuda mångsidiga utbildningar med begränsade resurser.

Sårbarhet för förändringar

- Situationen med en vikarierande disputerad språkvetare inom ett ämne som har över 90 helårsstudenter sårbar. Alla små miljöer är sårbara för förändringar oavsett om dessa är av ekonomisk eller innehållslig natur. Om 1 av 3 tillsvidareanställda lektorer slutar försvinner en tredjedel av lärarresursen. Hur dessa förändringar ska kunna undvikas eller konsekvenserna av dem mildras är en strategisk fråga för Högskolan Dalarna.

Övriga synpunkter

Även om några svagheter har identifierats och problem har pekats ut, förmedlar underlaget bilden av en välfungerande verksamhet. Lärarlaget förefaller vara sammansvetsat.

Utbildningen inbegriper också en väl genomtänkt sammansättning kurser som fyller sin funktion i progressionen. Självvärderingen pekar också på en påtaglig medvetenhet om de problem som finns, vilket är en fruktbar utgångspunkt för fortsatt utveckling.